

Redaktørens forord

Dette åbne nummer af Dansk Sociologi består af to originale forskningsartikler, et mindeessay til ære for den afdøde professor i sociologi Henning Bech samt to boganmeldelser. Om end temaer og tilgange varierer betydeligt mellem teksterne, kan man hævde, at spørgsmål om vilkårene for livsudfoldelse i et senmoderne, værdipluralistisk og globaliseret samfund løber som rød tråd gennem nummeret.

Den første artikel er skrevet af Anika Liversage og Betül Özkaya, henholdsvis seniorforsker ved VIVE og ph.d.-studerende ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet. Den bærer titlen »At falde fra – beretninger om religiøst frafald på tværs af minoritetsetniske og majoritetsdanske miljøer«. I artiklen analyserer forfatterne en række fællestræk i erfaringen af og forløb med at »falde fra« sin tidligere religion, med afsæt i biografisk narrative interviews med personer fra et »Meningsdannernetværk« oprettet i 2017 på initiativ af Udlændinge- og Integrationsministeriet for folk med »personlige erfaring med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter«. Forfatterne viser, at oplevelser af sociale repressalier går igen på tværs af kristne og muslimske beretninger, om end processen kan opleves mere konfliktfyldt, og i højere grad handle om at forhandle og flytte på symbolske grænser, for visse etniske minoritetsmedlemmer. På denne måde placeres de biografiske narrativer i en samfundsmæssig kontekst, hvor indvandreres og islams rolle i samfundet er temaer, hvorom der udspiller sig samfundsmæssige kampe.

Den anden artikel bærer titlen »Pædagogik som fabrik« og er skrevet af Magnus Andersen, ph.d. og videnskabelig assistent ved Institut for Politik og Samfund, Aalborg Universitet. Artiklen har karakter af en samtidsdiagnostisk læsning af de sidste fire årtiers institutionalisering af børnepasning i en dansk velfærdsstatslig kontekst, med dertil hørende professionalisering af det pædagogiske arbejde og standardisering af den pædagogiske viden. Hovedargumentet er, at denne historie bør gribes som en rationaliserings- og standardiseringsproces, der er paradigmatisk for den måde, hvorpå tidens kognitive kapitalisme gradvist koloniserer velfærdsstatens institutioner. I den kognitive kapitalisme bliver det centralt for akkumuleringsregimet at indfange de produktive potentialer ved folks 'levende viden'. Artiklen hævder og illustrerer, at dette blandt andet og ikke mindst sker gennem børnepasning som velfærdsinstitution, der reorganiseres som instrument ('fabrik') for udvinding af et sådant værdipotential.

Med deres mindeessay om »Henning Bechs positivt, kritiske nydelsessociologi« ønsker Poul Poder, lektor ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet, og Morten Emmerik Wøldike, sociolog og chefkonsulent ved Institut for Menneskerettigheder, at fremhæve den blivende inspirationskraft i Bechs værk. Det sker gennem tre nedslag i henholdsvis Bechs samtidsdiagnostiske bidrag til forståelsen af bl.a. æstetisering og senmoderne kønsspil; hans særlige sociologisk-fænomenologiske analysemetode; samt hans positivt-kritiske forsøg på som forsker at udlægge mulighederne for, at mennesker kan agere som oplyste borgere i livsførelsens svære kunst. I en tid præget af kulturelle opbrud, digitalisering og nye sociale strømninger er det Poders og Wøldikes forslag, at denne Bech'ske tilgang rummer stor værdi for fremtidigt sociologisk arbejde.

Endelig følger som nævnt to boganmeldelser: Bo Elling har anmeldt Klaus Rasborgs bog »Ulrich Beck – en kritisk indføring i teorien om verdensrisiko-samfundet«, og Anders Blok har anmeldt Sanjeys »Beyond reason: post-colonial theory and the social sciences«. Begge bøger, der kan siges at kredse om samtidens globaliserede og ulige livsvilkår og betydningen heraf for sociologien som disciplin.

Nummeret illustreres af Cecilie Westerbergs værker. Westerberg er i sin kunst ikke mindst optaget af de historiske vidnesbyrd og fortællinger om fortiden, som kan væves i mellemrummet mellem natur, videnskab og folketro på bestemte steder. På den måde kan Westerbergs værker siges at lægge et sanseligt lag til den udforskning af pluralismen af videns- og livsformer, som nummeret i øvrigt rummer.

Vi ønsker god læselyst til alle.

På redaktionens vegne

Anders Blok